

fólk og flest øll høvdu studentaskúlaprógv.

— Kortini dámdi mær væl. Eg helt læruna vera áhugaverða. Vit lærdu fyrst og fremst eitt handverk, sum tað er at vera tannlækni. Tá vóru øll gerðarmál innan tannarekt á skúlanum — bæði tá handisltenn skuldu gerast og umvæling av tonn-unum.

Í dag verða serligar viðgerðir sendar á stovnar, sum eru serknir innan ymsu greinirnar.

Tá gingu vit í skúla í trý ár, fyrri at fáa tannlæknaprógv, men eg gekk í fyra ár, tí eg var so óbúgvinn tá eg kom higar. Vit arbeiddu frá tíðliga á morgni til á kveldi, hvønn dag.

Í 1936 var eg liðug og kom heim aftur til Føroya. Her fekk eg arbeiði hjá Kaaber, tannlækna, sum tá hevði tannlæknaðstovu í Tinganesi.

Ferðandi tannlækni

— Ein partur av arbeiði okkara var at fara á bygd at umvæla tenn hjá skúlabørnum. Í byrjanini fóru vit til Klaksvíkar og Suðuroynna. Seinni komu fleiri skúlar við í tannarektina.

Kaaber hevði jattað at rekja skúlatannarektina og vit fóru tí tveir ferðir árliga út á bygd at arbeiða.

— Hetta var serliga strævið, tí vit skuldu hava alt við okkum — frá tannlæknaðstól til svávdóð!

Tá kríggið kom, torðu fólk heldur ikki at ferðast til Havnar og tí noyddust vit at taka tilkomin fólk í viðgerð eftir skúlatíð.

Vit vóru burtur á bygd í ein mánaða hvarja ferð, og tá arbeiddu vit frá tíðliga á morgni til seint út á kveldið.

Í 1947 keypti Mia Trónd Jensen og Esther Djurhuus, sum tá var komin heim eftir útbúgving, tannlæknaðstovu hjá Kaaber, og tær arbeiddu saman øll árin, til Esther Djurhuus fyrri stuttari tíð síðan gavst at arbeiða.

— Esther og eg plagdu at skiftast um útoyggjar. Eg fór til Klaksvíkar og hon fór til Suðuroy.

Vit høvdu tá báðar fingið børn og ofta var neyðugt hjá okkum at taka børn og arbeiðskonu við á bygd, tá vit vóru so leingi burtur, at tað var trupult at verða børnini fyrri úttan.

Tá var ikki gamansleikur at fara til tannlækna. Hvussu vórðu tit móttíknar?

— Vit vóru ikki væl sæddar, tá vit komu á bygd, tí viðgerðin var ikki pinuleys, sum hon er nú. Fólk vóru eisini von at taka tenninar, um tanna-

pina ella annað tók seg upp.

Fyrsta uppgáva okkara var tí at siga fólk frá, hvussu umráðandi tað var at varðveita tenninar.

— Tiðirnar vóru so vánaligar tá, og tað var torført hjá fólk at skilja, at tenninar skuldu varðveitast. Tá var eingin sáttmáli við sjúkrakassarnar fyrst í 30unum, og tí var tað eisini ein figgarligur spurningur.

Fólk hildu, at tað var best at taka tenninar sum skjótast og fáa handisltenn, tí tær kravdu ikki viðlíkahald.

Í 1935 fingi vit sáttmála við sjúkrakassarnar. Tá vóru 37 sjúkrakassar í Føroyum og hvør einstakur skuldi gera av, hvørt teir vildu lata iskoyti til tannarekt. Tað var ikki altíð, at formennir í ymsu sjúkrakassunum hildu, at tað var neyðugt.

Sami sáttmáli var galdandi fram til 1956 og hann var ongantíð reguleraður í hesum tíðarskeiði.

Hálvir skúla-flokkar fjaldur seg

— Serliga minnst eg, hvussu strævið tað var at ferðast á bygd. Vit fingi innivist í onkrum kjallara ella í høli á skúlanum. Bert rúmd var fyrri tannlæknaðstólinum, so skuldu vit vera ferðir.

Børnini ræddust okkum ikki minni enn tey tilkomnu.

Tað var so vanligt, tá vit sendu boð eftir einum skúlaflokki, at so var bert helvín eftir, tá flokkurin kom fram.

Tveir dreingir í Klaksvík plagdu at fylgja børnunum til okkara, so tey ikki fingi møguleika at sleppa sær til rýmingar. Eisini lærararnir vóru bangnir fyrri okkum. Teir plagdu at koma innar at kanna, hvussu stóðan var, og um vit tóku lívið av børnunum, sum tey leikadu í.

— Tað er greitt, at tað var ikki hugaligt arbeiði, sum vit gjørdur.

Nýttu tit ikki doyvingarevni?

— Nei, tað var eisini trupult. Børnini vóru mangan so bangin, at vit torðu ikki at nýta doyving. Tað var annað slag av doyving, enn tað vit nýta í dag. Tú kundi lætt svima, og tí var tað enn verri, um vit greiddu frá, at ein kundi svima av doyvingini, tí so svimaðu tey rættuliga!

— Nei, tað var ikki serliga takksamt arbeiði at virka sum tannlækni tá. Nú er tað órvisi. Ein sjúklingur skal als ikki kenna sær nakað, tá hann setur seg í tannlæknaðstól. Tað er eisini orsök til,

at arbeiðið í dag gongur lættari, eins og fólk ikki eru so bangin longur.

Tiðindini um at tannlækkin var komin til bygdina og eisini í Kommunuskúlan í Havn, har vit arbeiddu somuleiðis, vóru heldur ikki soleiðis at fjala.

Í Kommunuskúlanum plagdu vit at arbeiða á skrivstovuni hjá skúlastjóranum. Vit settu ambóð, spritt, vatt og annað vit nýttu, har pláss var fyrri tí. Vindeygakarmurin var nýttur til vatt og spritt. Tá børnini sóu at hetta stóð í vindeygnum, vóru mong, sum ikki komu í skúla aftur, fyrr enn lutirnir vóru horvnir í vindeygnum!

Ring í sjóverki til tannlækna

Dámdi tær arbeiðið, hóast fólk vóru bangin fyrri tær?

— Hóast tað kanska ljóðar lægið, so dámdi mær væl arbeiðið. Tá var einki annað at gera, tí vit vóru so fá, sum vóru tannlækknar tá.

— Mangan havi eg tókt synd í mammum, sum komu av bygd við tveimum ella trimum børnum til tannlækna.

Vóru tey heppin, so sluppu tey til Havnar tann dagin, sum tey høvdu fingið tíð hjá mær. Oftani komu tey ikki fyrr enn næsta dag, ring í sjóverki og so noyddust tey at bíða í fleiri tímar at sleppa til.

Vit kundu ikki bíða tey fara avstað aftur, og tí var bert at arbeiða, til einki var eftir, hvønn dag.

Var tað ikki strævið?

— Jú, vist var tað strævið, men tað var tað so mangt sum var áður. Eingin hugsar um neytakonurnar. Tær høvdu tað eisini strævið. Soleiðis vóru tiðirnar og vit hugsadu ikki um tað. Arbeiðið var har og tað skuldi gerast.

Nær ætlar tú at gevast at arbeiða?

— Eg dugi ikki at gevast, tí eg havi ongantíð gjørt annað. Í dag arbeiði eg einar triggjar-fýra tímar dagliga og tað dámar mær væl.

Hvat var mest ótakksamt í arbeiðnum áður?

— Tað var so avgjørt at arbeiða við fólk, sum ein visti ikki dámdi ein. Tú noyddist at geva øllum eins viðgerð, tí fólk kundu ikki fara aðrastaðni. Tá tú gevur persóni viðgerð, eru tey bangin og tí ikki tolar ein persónliga, gongst ikki altíð so væl í hond. Tannlækkin kann eisini gerast ótryggur tá sjúklingurin er tað.

Í dag er hetta søga, tí viðgerðin er so nógv broytt, sigur Mia Trónd Jensen at enda og brosar.

Poul Jacob Olsen, tingmaður undan útróðrarstevnuni í Klaksvík:

Ikki fleiri trolarar men nýggjar og betri útróðrabátar!

— Eg beri ótta fyrri lagnu trolaraflotans, nú trolararnir eru alt ov nógvir í tali til at troyta verandi fiskastovnar, sigur Poul Jacob Olsen, tingmaður javnaðarflokksins í Norðoyggjum og í fleiri ár umboð flokksins í fiskivinnuneyvnd løgtingsins. Hann hevur eisini sjálvur verið útróðrarmaður í síni tíð. Sosialurin hevur tosað við hann.

Poul Jacob Olsen heldur tað vera í so nógv avgjört, tá sagt verður, at útróðrarflotin ongan góðan hevur átt.

— Politikarar eru noyddir at hugsa um, at umstøðurnar vera best møguligar hjá øllum. Eg skal tó viðganga, at útróðrarflotin hevur verið trokkaður burtur av trolarunum, men hetta er so einki nýtt, tí var eisini,

tá bretar vóru undir Føroyum. Annars haldi eg, at friðingin av ávisum økjum hevur verið til gagns fyrri útróðrarflotan og ikki minst fyrri fiskastovnar, sum eisini útróðrarflotin livir av.

Endurnýggið útróðrarflotan

— Men er tað ikki so, at útróðrarflotin hevur stað-

ði í stað leingi, og hvør hevur tá skuldina av tí?

— Tað kemur mær fyrri, at tey skip, sum royna við linu, hava kastað í so lítið av sær, at tað hevur verið sera torført at endurnýggja henda flotan, tí tað er eisini so kostnaðarmikið at byggja nýggj skip. Men eg haldi, at tað er so avgjört neyðugt at endurnýggja útróðrarflotan. Vit mugu so finna fram til eina fígging, sum kann bera eina slíka útbýgging.

— Hvat heldur tú um umstøðurnar hjá útróðrarmonnum?

— Tað kundi verið nógv betri, og tað er einki at ivast í, at tað hevði verið

Framhald á síðu 10

LYKTAKANNING 1985

Lyktakanning 1985 byrjar mánadag 4. november og seinasti dagur er fríggjadagin 15. november, á hesum støðum:

Í Suðuroy	Telefon	mánad.-fríggjad.
Autoverkstaðið, v/ P.J. Joensen, Vági	73175	sí lýsing á verkstaðnum
Bileftirlitið, Trongisvági	71671	- í hollini
Í Sandoy		
Ásmund Johannesen, Sandi	61101	- á verkstaðnum
Í Vágum		
Neinbjørn Nattestad, Miðvági	32727	- - -
Sandavágs Automekanik, Sandavági	32527	- - -
Í Norðstreymi		
Óla Hans Jacobsen, Vestmanna	24112	- - -
Børn Dekk Servise, Kollafirði	21540	- - -
Í Eyaturoynni		
ESSO-Sentrum, Skálafirði	41200	- - -
ESSO-Servisustøðin, Saltangará	47200	- - -
Bilverkstaðið v/ Brøðr. Andreasen, Norðskála	22271	- - -
Skála Dekksela, v/ Hjalmar Kollslíð, Skála	41736	- - -
Á Borðoyinni		
Shell Quik Servise, Klaksvík	56166	- - -
ESSO-Servisu Miðstøðin, Klaksvík	56159	- - -
Autoverkstaðið, v/ O.J. Joensen, Klaksvík	55077	- - -
Bileftirlitið, Klaksvík	56571	- - í hollini
Í Havn		
Bilsentrið, J. Broncksgøta	14520	- - á verkstaðnum
Reyni Servise, Vegurin Langi	13599	- - -
Norrøna, Vegurin Langi	15354	- - -
Vilhelm Nielsen, J. Broncksgøta	11140	- - -
P/f Ivan Johansen, Hoyvíksvegur	13666	- - -
Bileftirlitið, Smyrilsvegur	16225	- - í hollini

Ráðið fyrri Ferðslutrygd